

Senioři v krajích

červenec
2020

Téma: Biografická péče – cesta k vzájemnému poznávání a pochopení¹

„Stárnutí se v dnešní době prezentuje jako ekonomické a společenské břemeno a problémy s ním se chápou příliš často výhradně z finančního nebo lékařského hlediska.“

(Marie-Jo Guissetová,
vedoucí programu Staří lidé
v nadaci Fondation de France)¹

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v tomto vydání jsme se zaměřili na podporu práce s biografickou péčí u seniorů. Ať už probíhá řízeně, v domovech pro seniory, či intuitivně v domácnostech seniorů v péči jejich neformálních pečujících, vždy deklaruje životní změny a prožité zkušenosti seniorů, které jsou jejich bohatstvím, i bohatstvím celé naší společnosti.

Vnímání lidské důstojnosti člověka, v jeho vývojových etapách, se ve společnosti mění. Jiné je postavení společnosti vůči jednotlivci ve věku dítěte, dospělého nebo seniora. Pohybujeme se zde v otázkách ageismu společnosti. Lidská důstojnost není něco, co se náhle (ve stáří) vytratí. Nelze ji ztratit, ale ani znovu někomu přisoudit. Etickou – morální – povinností každého člověka jako „homo sapiens“ je uznat, že každý jedinec, starý či mladý, má svou vlastní důstojnost. Na důstojnost jedince nemá a ani nesmí mít vliv fakt jeho produktivní užitečnosti, či snížená pohyblivost nebo omezení kognitivních funkcí².

Mnohé patologické jevy, vyzorované u starých lidí, jsou někdy chybně přisuzovány pokročilému věku. Jsou to však následky dřívějších onemocnění, která zůstala nepovšimnuta nebo i zanedbána. Jiným chybným hlediskem je skutečnost, že srovnáváme lidi, kteří jsou dnes staří, s lidmi, kteří jsou v současné době mladí. Průkaznější by bylo pozorování skupin osob od mládí do pokročilého věku. Zjistili bychom, že určité potíže konkrétního jedince jsou způsobeny pracovními podmínkami nebo špatným bydlením, nemocemi, které se u něho již dříve vyskytovaly, nesnadným odchodem do důchodu, úmrtím lidí³.

V létě máme často více času i na mezigenerační setkávání. Abychom při nich nezapomínali i na téma psychobiografické péče, přinášíme i toto vydání.

Realizační tým projektu

1) Soužití se staršími lidmi, C. Pichaud a kol., Portál 1998, s. 9

2) Tamtéž s. 18

3) Tamtéž s. 23

ZDE
**NAJDETE
AKTUÁLNÍ
INFORMACE
SPRAVOVANÉ
MINISTERSTVEM
PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH
VĚCÍ ČR**

www.mpsv.cz

Aktuality projektu najdete na facebooku

<https://www.facebook.com/seniořivkrajích/>

Co je PSYCHOBIOGRAFICKÝ model péče

Erwin Böhm¹ je autorem psychobiografického modelu ošetrovatelské péče, který je mezinárodně uznávaný a v současné době využíván zejména v německy mluvících zemích. Cílem je v oblasti geriatrické a gerontopsychiatrické péče zvýšit podporu sebepečce starých a často zmatených lidí. Dřívější způsob péče, kdy personál přebíral veškeré úkony sebe péče klienta, nerefletoval na jeho zachovalé schopnosti a dovednosti, jsou v nových ošetrovatelských postupech minulostí. Autor předkládá péči aktivizující a reaktivizující, a pokud využívá ve svém modelu pojem rehabilitace, tak ve smyslu reaktivizace psychických schopností člověka, tzn.: „nejdříve rozhýbej psychiku, potom tělo.“ Základním stavebním kamenem psychobiografického modelu je práce s biografií klienta, která není jenom sběrem informací o klientovi, ale mění základní postoj personálu vůči seniorovi.

Aby bylo možné nemocného lépe poznat a porozumět mu, musí ošetřující a pečovatelský personál nutně znát jméno a příjmení nemocného, seznámit se co nejrychleji s jeho prostředím, s dosavadním životem a s uspořádáním dne.²

Vztah mezi klientem a pracovníkem je podložen otevřeností, respektem, vstřícností a zájmem o klientovu minulost s jeho zážitky a způsoby překonávání zátěžových situací.

Základní rozdělení biografie:

- Singulární: individuální biografie, životní biografie s emocionálním podtextem
- Historická: společensko-kulturní aspekt doby odrážející se v biografii
- Regionální: každý region má svá specifika – město, venkov, nářečí, zvyky

Doprovázení klienta cestou vzpomínek s cílem vyhledat a podpořit celoživotně naučené mechanismy pro zvládání zátěžových situací (coping), které si každý člověk utváří převážně do svých 25 let života a dále používá pouze kopii těchto mechanismů, je jednou z důležitých metod v práci s psychobiografií seniora. Nejvyšším cílem v práci s biografií je porozumění životní historii klienta.

„Teprve na základě tohoto lidského porozumění je možné poskytovat adekvátní služby a individualizovanou péči seniorovi s úctou a respektem k důstojné hodnotě stáří“.

- 1) (Profesor Erwin Böhm, narozený roku 1940 ve Vídni, zvolil svoji profesionální cestu jako zdravotník a zdárně ukončil své studium na zdravotnické škole v roce 1963. Od roku 1974 pracoval ve funkci „hlavní sestry“ na vídeňské psychiatrické klinice, kde začal v roce 1978 se svým pilotním projektem „Přechodná péče“. Tento projekt byl zpracován do ošetrovatelského modelu, který je podkladem pro další výzkumné práce v této oblasti a je stále doplňován o nové poznatky). <http://www.ebinbio.cz/erwin-bohm/>
- 2) Soužití se staršími lidmi, C. Pichaud a kol., Portál 1998, s. 945 Procházková, E. Práce s biografií a plány péče. Praha: Mladá Fronta, Praha, 2014. 138 s. ISBN 978-80-204-3186-8.

POLITIKA STÁRNUTÍ a péče o seniory

Pod tímto zaměřením uskutečnil projekt v loňském roce kulaté stoly v celé České republice, jejichž cílem bylo představit nové trendy, metody a formy péče o seniory uplatňované v zemích EU, a to zejména v pobytových zařízeních. Odborným garantem všech kulatých stolů se stala **PhDr. Eva Procházková, PhD.** (Certifikovaný lektor psychobiografického modelu péče s mezinárodní akreditací, Ředitelka Erwin Böhm Institutu s výhradním zastoupením pro ČR/SK, Organizátor a odborný garant programu mezinárodních odborných konferencí).

PhDr. Eva Procházková, Ph.D., je autorkou Koncepce biografické péče o seniory v České republice.

V rámci kulatých stolů se cílovou skupinou stali zejména pracovníci v sociálních službách, ale i pracovníci NNO, které se věnují podpoře neformálních pečujících. Tedy odborná i laická veřejnost. Hlavním úkolem kulatých stolů bylo přinést nejen informace, ale také zvýšit motivaci a zájem o tuto problematiku. Podnětné diskuse v rámci kulatých stolů se týkaly zejména financování péče u nás i v zahraničí. Jednotlivé roz-

dělení přímé péče u lůžka, s ohledem na časovou tíseň při výkonu práce častým tématem bylo zvyšující se administrativní nároky a podfinancování sociálních služeb. Otázky zazněly na přednášející s častými problémy s rodinou klienta (v ČR totiž stále přetrvává názor, že o seniora, který byl „odevzdán“ do soc. zařízení, je „stát“ povinen se postarat) a další. Mezi účastníky seděli také absolventi vzdělávacích cyklů, kteří tento biografický přístup již zavedli do „praxe“. Na základě vlastních zkušeností v některých krajích byly uspořádány i kulaté stoly s obsahem „Dobrá praxe v Biografické Péči – co se nám podařilo a co ne“.

Výstupem celé projektové osvětové aktivity v rámci celé ČR je vzájemné informování zejména o pozitivě i negativě, které doprovázejí implementaci inovace do praxe. Kde již dobrou praxi provozují, se můžete dočíst ve Střípcích z krajů.

Střípky z krajů

Jihočeský kraj

Koncept Biografické péče v Domově pro seniory Bechyně

V Domově pro seniory Bechyně využíváme k péči o naše klienty Koncept biografické péče. Když jsme před 10 lety začínali pracovat s tímto modelem, byli jsme především nadšení. Nyní už víme, že bez takového či jemu podobnému modelu péče, založeném na biografii, není možné poskytovat moderní sociální službu, respektive péči. **Znát životní příběh klienta je pro nás benefitem pro vztah a jakési vyjádření důvěry ze strany klienta, partnera. Z odborného hlediska nám biografie umožňuje pochopit chování, postoje a jednání našeho klienta.** Pomáhá nám v nabídkové činnosti aktivit a aktivizací. Je pro nás daleko snadnější rozumět jeho potřebám, jeho zvykům a rituálům, které ve svém životě používáme všichni a možná si to vůbec neuvědomujeme až do okamžiku, kdy je nemůžeme z nějakého důvodu použít.

Aktivizace v DS Bechyně, Jihočeský kraj

Biografie nám pomáhá pochopit současné chování klienta a víme do jaké aktivity ho zapojit. **Biografie, její používání v praxi, přináší užitek nejen klientům, ale i personálu.** Je totiž současně prvkem, který je chrání před syndromem vyhoření. Dává personálu pocítit, že dělají svoji práci moderně a efektivně, vytrhává je z rutiny a stereotypu a určitě jim přináší radost z práce a dopřává jim radostné momenty v jejich náročné práci.¹

Koncept biografické péče v Domově pro seniory Kaplice

Jihočeský domov poskytuje svou péči již řadu let a patří mezi vyhledávané poskytovatele sociální služby pro seniory

Mgr. Vladimíra Holczerová a PhDr. Eva Procházková, PhD.
v DS Kaplice, Jihočeský kraj

a osoby se zdravotním postižením. Co nás však provází od počátku naší existence, je snaha naši sociální službu co nejvíce polidštit. **Chceme, aby život v našem domově byl skutečně co nejvíce blízký tomu, z kterého k nám klienti přicházejí.**

Smyslem koncepce je vnímat seniora jako jedinečnou osobnost s vlastním životním příběhem a poskytnout mu takovou individuální péči, aby byl jeho život kvalitní nejen v rovině fyziologické, ale i v té psychosociální. Máme za sebou již dílčí projekty, např. vlastní publikaci *Volnočasové aktivity pro seniory*, ve které popisujeme zejména praktické využití životního příběhu a vzpomínek při práci se seniorem. Také jsme vydali „domovskou kuchařku“. Posledním a velmi úspěšným projektem byla výstava fotografií „**Bylo mi...**“. Vzpomínky našich seniorů ve fotografiích se pak dokonce staly součástí nové knihy *Biografie v péči o seniory*, jejíž autorkou je PhDr. Eva Procházková, PhD.²

Jihomoravský kraj

Projekt Stárnutí v Jihomoravském kraji, v květnu 2019, pořádal kulatý stůl „**Metody psychobiografické péče u seniorů**“. Příspěvek, PhDr. Evy Procházkové, PhD., rozdělený do tří bloků, o „**Nových modelech a koncepcí péče**“, o vlastním pojetí „**Psychobiografického modelu péče/EU**“ o zavádění „**Koncepcí biografické péče/ČR**“ doplnila druhým vystoupením neuroložka MUDr. Kateřina Sheardová, výzkumná pracovnice FNUSA Brno, která podepřela dopolední diskusi. Její příspěvek „**Diagnostika pro seniory s demencí**“, včetně závěrů výzkumů, co ji ovlivňuje a jaká je prevence, byl velmi konkrétní a obohatil účastníky i dopolední přednášející. Jak v terénu pomáhat představil pan **Zdeněk Choura** z pobočky

1) Pro projekt „Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň“ zpracovala Mgr. Alena Sakařová, ředitelka Domova pro seniory Bechyně.
2) Pro projekt „Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň“ Mgr. Vladimíra Holczerová, ředitelka Domova pro seniory Kaplice

Diskuze o duchovní péči v psychobiografii,
Jihomoravský kraj

spolku Klára pomáhá z. s. na Vysočině. Vypovídal o „**Praktických radách v domácí péči**“.

Téma kulatého stolu není v Brně neznámé. Již roky je zde velmi úzká spolupráce přednášející PhDr. Evy Procházkové, PhD., s **Národním centrem ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů na Viniční ulici v Brně**, kde společně realizuje **vzdělávací kurzy s názvem „Aktivizace seniorů s využitím prvků biografie klienta“** (č. kurzu 840-407/2020, nejbližší termíny Odborný modul 1: 19. 10. 2020 - 21. 10. 2020, Odborný modul 2: 23. 11. 2020 - 25. 11. 2020, Odborný modul 3: 11. 01. 2021 - 13. 01. 2021, Závěrečný den: 14. 01. 2021). Obsahem kurzu jsou témata, jako je *Biografie-základ pro nové ošetrovatelské trendy: bazální stimulace, reminiscenční terapie, validační techniky, terapie prostředím a psychobiografický model prof. E. Böhma. Co to je a co není biografie klienta. Metody práce s biografií. Adaptace klienta versus adaptace instituce. Osobní biografie. Terapie prostředím. Práce ve skupinách, praktická demonstrace. Zahraniční exkurze.*

„Psychobiografická péče u seniorů“, přednášející,
Jihomoravský kraj

Závěr, který z psychobiografické péče vyplývá pro nás je jasný = *být pro své blízké „čitelný“*. Vystihuje jej dobře poznámka, u které panovala shoda: „*Nečekat na stáří, ale o svoji biografii se starat již dnes*“. Za podstatnou, považovali účastníci diskusi

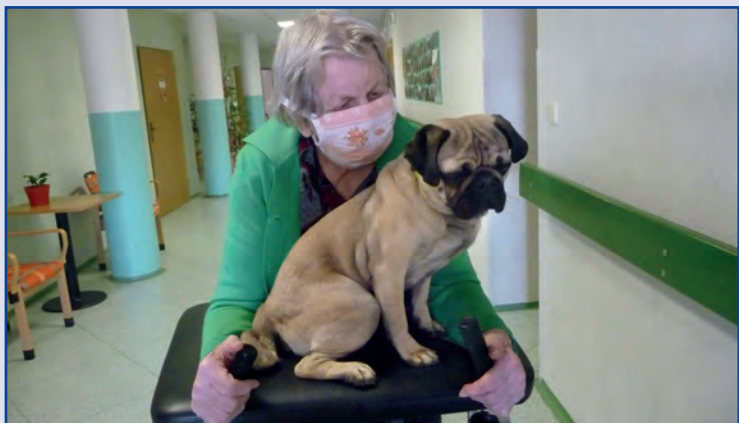
Kulatý stůl „Psychobiografická péče u seniorů“,
Jihomoravský kraj

o prevenci demence, kterou máme částečně ve svých rukou. Vedle *zdravé stravy a pohybu* se jedná o to mít dostatek času na „*duchovní život*“ (nikoliv pouze ve smyslu náboženských úkonů). **Právě aktivní duchovní život je nejvýraznějším výstupem při odložení či zmírnění demence**, které z dosavadních výzkumů vychází a na kterých se shodují odborníci, lékaři u nás i v zahraničí (zapojen výzkum ČR a USA).

Kraj Vysočina

Zkušenosti z Domova pro seniory Náměšť nad Oslavou

V Domově pro seniory Náměšť nad Oslavou pracujeme s koncepcí biografické péče už třetím rokem, ale vidíme, že jsme na začátku dlouhé cesty. Snažíme se lépe porozumět našim klientům a způsobům chování v každé fázi jejich života, proto využíváme i další koncepce – smyslovou aktivizaci, bazální stimulaci a paliativní přístup při péči v závěru života.

Canisterapie v DS Náměšť nad Oslavou, Kraj Vysočina

Aktivizace seniorů v DS Náměšť nad Oslavou,
Kraj Vysočina

Smyslová aktivizace seniorů v DS Náměšť nad Oslavou,
Kraj Vysočina

Nové informace o dětství, mládí, dospělosti i stáří člověka pomáhají pečujícím rychleji a lépe rozpoznat potřeby seniora. Na základě znalosti biografie připravujeme cílené aktivizační programy, při kterých podporujeme zachovalé schopnosti, dovednosti a celkovou orientaci klienta. Témata z biografie využíváme také k rozhovorům s klientem. Senioři mají možnost přirozenou cestou si obnovit nebo udržet slovní zásobu, trénovat paměť. Tím se zlepšila vzájemná komunikace, posílila důvěra mezi personálem a klientem, i rodinou.

Výsadba letniček v DS Náměšť nad Oslavou,
Kraj Vysočina

Pro hodnocení kvality služby využíváme mapovací techniky, které definují schopnosti seniora, a tím i způsob vhodnější péče. V rámci zavádění tohoto konceptu do praxe jsme proškoliili cca 80 % personálu, provedli změny v organizaci práce, úpravu prostředí a zavedli jiný způsob individuálního plánování péče, včetně nové dokumentace. Pro další udržitelnost nejen koncepce biografické péče, ale i ostatních koncepcí, které jsou časově náročné, bude nutné se i v budoucnu zabývat nejpalčivějším problémem, a to dostatečným a kvalifikovaným personálním obsazením.

Liberecký kraj

Domov pro lidi s demencí Vila Vitae v Liberci

Vila Vitae je sociální služba Domovy se zvláštním režimem. Službu provozuje Rodina24 z. ú., která poskytuje sociální služby od roku 2010. Domov Vila Vitae byl otevřen v roce 2015. Vznikl s myšlenkou poskytnout prostředí, ve kterém klient nebude předmětem péče, ale kompetentní osobností, které poskytujeme jím přijímanou pomoc. Východiskem způsobu péče je Psychobiografický model péče profesora Erwina Böhma.

Misí Vily Vitae je umožnit klientům cítit se v pobytovém zařízení jako doma.

Střípky ze života, Vila Vitae, Liberecký kraj

Klientům poskytujeme pomoc, která ponechává každému jeho vlastní rozhodování v maličkostech každého dne, a tím podporujeme růst jejich vitality, chuť k životu. Věříme, že k rozhodnutí stačí poskytnout prostor k porozumění situaci. A právě Psychobiografický model péče učí, jak pomoci porozumět.

V sociálních službách se hodně mluví o důstojnosti, my základ důstojnosti vidíme právě v respektu k rozhodování. V praxi vidíme, jak je pro některé klienty úplně nové, že se jich někdo ptá a mohou i přes svá omezení řídit každodenní

Střípky ze života, Vila Vitae, Liberecký kraj

život podle sebe. Právě kvůli omezené schopnosti vyjadřování a porozumění je pro pocit bezpečí a jistoty nutné vytvářet prostor pro projevení vlastní vůle a dávat možnost rozhodovat sám o sobě. Je to prostředí, ve kterém je samozřejmostí odmítat to, co nechci. Tak podporujeme projevení a nárůst kompetencí rozhodovat o sobě. Jsme přesvědčeni, že ani onemocnění demencí v pokročilém stadiu tuto kompetenci nevyklučuje.

Misi „cítit se jako doma“ naplňujeme s precizním zaměřením na detail. V detailech je patrné naplňování respektu k osobnosti klienta, jeho schopnostem a možnostem. Domov není jen prostor, který člověk obývá, ale celé zázemí, kde prožívá svůj život. Naším cílem je, aby klienti naplnili své fyzické i psychické potřeby tak, aby se jim žilo příjemně.

Na začátku stála odvaha – uvěřit, že i v pokročilé demenci člověk ví, zda něco chce, nebo ne. Nyní je tu domov, kde narůstá vitalita klientů i přes postupující demenci.

Moravskoslezský

Koncepce biografické péče v Domově Slunečnice Ostrava p. o.

S koncepcí biografické péče pracují v Domově Slunečnice Ostrava p. o. od roku 2014. Za pět let se jim podařilo postupně zpracovat 51 biografii klientů. Aby jejich práce měla smysl

Předávání
biografické knihy
v DS Slunečnice
p.o. Ostrava

a byla efektivní, rozhodli se proškolit 100 % zaměstnanců ze všech pracovních pozic pilotního patra, kde model péče aplikují. Důležité je pro ně zapojení nejen seniora, ale také rodiny. Veškeré informace získávají především na základě biografických listů připravených pro klienty za vzájemné spolupráce jejich nejbližších.

V roce 2017 aktivně vstoupili do pracovní skupiny tzv. projektových domů biografické péče. Jednotlivé týmy z celé republiky se schází pravidelně třikrát ročně s cílem objasnit si a hlouběji podložit pracovní postupy biografické péče, které jsou projektově aplikovány do denní praxe. Zástupci jednotlivých projektových domů přináší své zkušenosti, které následně mohou být zpracovány do inovační pracovní metodiky.

Za celou dobu, kdy se snaží aplikovat jednotlivé aspekty koncepce biografické péče, se shodli se zaměstnanci na tom, že

Konference „Psychobiografická péče v české praxi“, DS Slunečnice p.o., Ostrava 2018

Mezinárodní odborná konference „Přínos biografie pro sociální práci“, Praha 2019 Záštitu MHMP a MPVS

během průběhu získávání informací od klientů (o jejich dětství, životních úspěších nebo strastech) a za vzájemné spolupráce s rodinami seniorů, se jim nejvíce změnil vzájemný vztah mezi klientem a pečovatelem, často i s rodinou seniora. Najednou již zaměstnanci nevidí jen cizího, starého člověka, který potřebuje pomoc a péči, ale stojí před nimi někdo, kdo je vlastně jako jejich babička či dědeček, mnohokrát se stane, že mají podobné životní zkušenosti a zažili v životě hodně podobné zážitky. Často se dostávají do situace, kdy mají stejný smysl pro humor, anebo jsou starosti o jejich děti úplně stejné i přesto, že je dělí od sebe 50 i více let. Především vidí největší přínos inovace péče na základě biografie seniora v tom, že pečující se stará o seniora jako o osobnost a na základě etických zásad, které zvyšují důstojnost seniora, péče, ale i celého týmu. Jejich vize spočívá v tom, že se chtějí aktivně podílet na změnách při humanizaci péče o seniorskou generaci v České republice.

Olomoucký kraj

Domov pro seniory Tovačov p. o.

<http://clovekuclovekem.cz/>

Dlouhá léta panovalo chybné přesvědčení, že nejvhodnějším modelem péče o lidi v domovech pro seniory je takový ten klasický „nemocniční“ přístup – sytý, spokojený klient, jehož základní životní potřeby jsou plně uspokojovány, a on tak může odpočívat. Tento klasický model však vede k neaktivitě. Senior se stává závislým na ošetřujícím personálu. V Domově pro seniory Tovačov jsme si to uvědomili někdy v roce 2014, a rozhodli jsme se to změnit. Začali jsme si osvojovat moderní metody péče o seniory, které člověka aktivně zapojují do běžného života.

Sociální služby města Přerova p.o.

Domov pro seniory

<https://ssmp.cz>

Vzpomínková terapie v reminiscenční místnost. S uživateli zpracováváme jejich životní příběhy a vytváříme vzpomínkovou albu. Vzpomínková terapie patří mezi základní terapie u uživatelů s demencí, využívá se však i u zdravých seniorů a seniorů s kognitivní poruchou. Snažíme se zlepšit kvalitu života seniorů za pomoci vyvolání příjemných vzpomínek, které mají pro člověka důležitou hodnotu.

Pardubický kraj

Koncepce biografické péče
v Domově seniorů Drachtinka

Domov seniorů Drachtinka¹ je příspěvkovou organizací zřízenou územním samosprávným celkem, městem Hlinskem. Domov poskytuje nepřetržitou ošetrovatelsko-zdravotní a sociální podporu a péči 87 uživatelům služby, seniorům ve věku od 60 let z Pardubického kraje, zejména mikroregionu Hlinecko.

Proces zavádění Koncepce biografické péče v Domově seniorů Drachtinka jsme započali v roce 2016, kdy naše kolegyně z aktivizačního oddělení absolvovaly mnohá specializovaná školení v oblastech reminiscence, validace, doprovázení, bazální stimulace, kognitivního cvičení. Tím jsme dostali základ a praktickou zkušenost pro specializované směry v přístupu péče o klienty s regresí. Bylo však nutné jednotlivé přístupy propojit a provázat, aby měly v realizované péči smysl a řád. To mě a mé kolegyně dovedlo k PhDr. Evě Procházkové, PhD. a její Koncepci biografické péče – rozhodli jsme se jít tímto směrem. V Koncepci biografické péče se nejedná pouze o práci s biografií klienta či zpracování biografické knihy, jak se mnozí domnívají. V našem případě šlo o komplexní změnu celé organizace jako celku, která se týkala vnitřního i vnějšího prostředí po stránce materiální, personální, etické. V současné době Domov již dosáhl značných výsledků, ale je zcela jasné, že nás všechny čeká ještě mnoho práce – je to běh na dlouhou trať.

V současné době máme proškoleny 20 pracovníků, kteří v praxi kompletně realizují individuální plánování v kontextu Koncepce biografické péče, tzn. v komplexní dokumentační rovině a samozřejmě v samotné praktické realizaci individuálních potřeb vycházejících z biografie klientů. Ruku v ruce jsme postupně v letech 2016-2020 dle našich možností realizovali vytyčené cíle, které byly nutné učinit (úprava prostředí, změny organizačního schéma aj.). Co můžeme nyní konstatovat? Přínos pro seniory, rodinu i pečující je obrovský a stojí za vynaložené úsilí!

Plzeňský kraj

V Plzeňském kraji byl o informace týkající se biografické péče velký zájem, a také zde se uskutečnil kulatý stůl. Aby bylo možné uspokojit většinu zájemců o tuto tematiku, byl program prezentován dvakrát. Dopolední část byla určena studentům středních a vyšších odborných škol se zaměřením na pečovatelské a sociální péči a odpolední část převážně sociálním pracovníkům a pečovatelům. Přednášející PhDr. Eva Procházková, PhD., účastníky obou kulatých stolů nadchla nejen svou odborností, ale i lidskostí a energií, se kterou se snaží humanizovat péči o seniory v České republice. Svými zkušenostmi z praxe přispěli i ředitel Ing. Josef Trčka Domu sociální péče Kralovice, p. o., spolu s vedoucím úseku sociální péče Bc. Liborem Formánkem, DiS. V DPS Kralovice jsou

1) Za kolektiv Domova seniorů Drachtinka Eva Kunátová Holečková, ředitelka

Kulatý stůl Péče o seniory s demencí
na Střední zdravotnické škole
a Vyšší odborné škole zdravotnické v Plzni

poskytovány pobytové služby osobám od 65 let, jež mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění, např. osobám se stařeckou demencí, Alzheimerovou chorobou a ostatními typy demence. U těchto lidí hraje podpora a pomoc při orientaci časem, místem, osobou a situací významnou roli v odborném pojetí péče, a proto se zde pracuje s Konceptem biografické péče, jež pomáhá chápat chování a potřeby seniorů na základě jejich životního příběhu. Tým DPS Kralovice se vzdělává v této koncepci již od roku 2012 a postupně aplikuje její jednotlivé aspekty do vlastní praxe. Cílem této koncepce je maximálně podpořit lidský přístup v péči o seniory. PhDr. Procházková, Ph.D.,

PhDr. Eva Procházková, Ph.D. diskutuje se studenty
plzeňských středních a vyšších odborných škol

k tomu dodala, že je nutné podpořit i pečující, zvednout jejich socioekonomický status a zvýšit prestiž pečovatelů a zdravotních sester, jelikož jsou ve zvýšené míře ohroženi syndromem vyhoření, což se samozřejmě projevuje na kvalitě péče a vztahu personálu ke klientovi. A je to právě životní příběh člověka, o něhož je pečováno, který hraje důležitou roli v celkové prevenci syndromu vyhoření u pečujících, na jehož základě, tzn. porozumění, může předcházet konfliktům z nedorozu-

mění, a tím výrazně ulehčit pečujícím péči a zároveň zlepšit kvalitu života klienta. Z průběžné diskuze vzešla myšlenka zařadit koncepci biografické péče o seniory jako odborné téma do ŠVP (Školní vzdělávací program) středních škol pro obory pečovatelských, sociálních práce, ošetrovatelských atd.

Této myšlenky jsme se chopili a připravili další kulatý stůl tentokrát pro pedagogické pracovníky na téma VÝUKA PÉČE O SENIORY NA ZÁKLADĚ ŽIVOTNÍHO PŘÍBĚHU I., jehož součástí bude workshop pro tvorbu nových studijních materiálů. Hledáme projektové školy, pomozte nám humanizovat péči o seniory v České republice!

Středočeský kraj

Dům kněžny Emmy v Neratovicích

Je nejen Domovem se zvláštním režimem s kapacitou 14 lůžek, ale také domovem pro seniory, pečovatelskou službou a denním stacionářem. Domov se zvláštním režimem je určen především pro seniory trpící chronickým duševním onemocněním od 65 let věku. Od roku 2012 je zde realizován projekt Zavedení psychobiografického modelu péče o seniory, který začal vzděláváním zaměstnanců v Erwin Böhm Institutu, pod vedením lektorky PhDr. E. Procházkové přímo v DKE. V současné době pracují zaměstnanci při péči o seniory s konceptem bazální stimulace u seniorů s využitím psychobiografického modelu péče Erwina Böhma.

Ústecký kraj

Využití autobiografie v Domově důchodců Bystřany

Autobiografie, vyličení vlastního života nebo jeho úseků individuálně i skupinově, je téma, kterému se v posledních letech v Domově důchodců Bystřany věnujeme. Již při nástupu do zařízení je klient osloven, zdali by byl ochotný se s námi podělit o svůj životní příběh, zvyklosti a rituály. Znalost životního příběhu je pro personál velmi důležitá. Díky životnímu příběhu můžeme poskytovat individuální péči zaměřenou na potřeby klienta. Dokážeme nalézt odpovědi na to, jak o klienta dobře pečovat, na co je zvyklý, co má rád, a to i u osob, které nejsou schopny komunikace. Informace získáváme nejen od samotných klientů, ale je pro nás důležitá i úzká spolupracujeme s rodinou. Jedním z cílů při práci s autobiografií u seniorů, je pomoc co nejdéle zachovat orientaci vlastní osobou. K tomu využíváme cílené vzpomínání, odborně reminiscenční terapii. Tato forma terapie je jednou z nejoblíbenějších mezi klienty. Nabízíme klientům možnosti účasti na skupinových i individuálních terapiích. Pravidelnou aktivitou, kterou poskytujeme je skupinové tematické povídání. Téma se vždy vztahuje k danému období a je předem nahlášeno. Klienti se tedy mohou rozhodnout, zdali se povídání zúčastní či nikoli. V zařízení realizujeme i individuální vzpomínání, kdy osobám, které mají zájem, tvoříme vzpomínkové předměty. Jsou to například Vzpomínkové kufry, jejichž obsah tvoří fotografie a drobnosti, ke kterým se váže vzpomínka, a proto se s nimi dá i nadále dobře pracovat. Dalším výsledkem individuálního vzpomínání

jsou vzpomínková alba, nebo Stromy života. V obou případech senior vypráví svůj životní příběh a terapeut mu na základě vyprávění vytvoří album, nebo Strom života. Vzpomínkové předměty slouží i nadále pečujícímu personálu, který po svolení klienta má možnost do předmětu nahlédnout a seznámit se s klientovým životním příběhem.¹

zařazení do skupiny zařízení, kterou odborně vedla a supervidovala paní PhDr. Eva Procházková, PhD., zakladatelka a ředitelka Institutu Erwina Böhma v ČR. Koncept psychobiografického modelu péče si vzali za svůj a pokračují v něm úspěšně nadále.

Zlínský kraj

Důstojná péče pro seniory

Společnost Dotek, z.ú.ve Vizovicích vznikla v roce 2003, aby napomáhala v důstojné péči od seniory. Nezisková společnost se řídí při své činnosti heslem „Chovejte se tak, jak si přejete, aby se ostatní chovali k Vám“. Mezi poskytované služby patří odlehčovací služba, pečovatelská služba a základní sociální poradenství. Mimo to provozují půjčovnu kompenzačních pomůcek, pedikúru v domácnostech seniorů a provozují dobročinný obchůdek. Od roku 2014 byli jako první na Moravě

- 1) Zdroj: Pečovatelský Dotek. Koncepty péče. [online]. [cit. 29. 05. 2020]. Dostupné z: <http://www.pecovatelsvidotek.cz/index.php>

Kontaktní místa v regionech

Příjmení, jméno	Pozice	Kancelář	Mobil	E-mail
Bc. Michaela Vodrážková	Odborná gestorka projektu	Na Maninách 876/7, 170 00 Praha 7	778 455 756	michaela.vodrazkova@mpsv.cz
Mgr. Jana Váchová	Národní koordinátorka projektu	Na Maninách 876/7, 170 00 Praha 7	778 455 758	jana.vachova@mpsv.cz
Mgr. Bohumila Gudzenko, DiS.	Analýzy a studie projektu	Na Maninách 876/7, 170 00 Praha 7	770 169 128	bohumila.gudzenko@mpsv.cz
Mgr. Andrej Dan Bárdoš	Krajský koordinátor Praha	Na Maninách 876/7, 170 00 Praha 7	778 716 523	andrej.bardos@mpsv.cz
Bc. Alena Bártíková, DiS.	Krajská koordinátorka Jihočeský kraj	Žižkova 309/12, 370 01 České Budějovice	770 147 923	alena.bartikova@mpsv.cz
Bc. Miloslav Čermák	Krajský koordinátor Karlovarský kraj	Závodní 152, 360 06 Karlovy Vary	731 670 007	miloslav.cermak@mpsv.cz
Bc. Martina Doupovcová	Krajská koordinátorka Středočeský kraj	5.20A, Na Maninách 876/7, 170 00 Praha 7	778 455 760	martina.doupovcova@mpsv.cz
Mgr. Jana Fröhlichová	Krajská koordinátorka Královéhradecký kraj	Gočárová třída 1620/30, 500 02 Hradec Králové	728 483 919	jana.frohlichova@mpsv.cz
Mgr. Zuzana Gašková	Krajská koordinátorka Zlínský kraj	Zarámí 92, MANAG spol. s r.o., 760 01 Zlín	737 931 390	zuzana.gaskova@mpsv.cz
Mgr. Irena Kadlčíková	Krajská koordinátorka Plzeňský kraj	Kollárova 942/4, 301 00 Plzeň	776 292 573	irena.kadlcikova@mpsv.cz
Ing. Pavla Kasášová	Krajská koordinátorka Moravskoslezský kraj	U Tiskárny 578/1, 702 00 Ostrava	778 455 759	pavla.kasasova@mpsv.cz
RNDr. Marie Kružíková	Krajská koordinátorka Kraj Vysočina	Žižkova 1872/89, 586 01 Jihlava	770 116 500	marie.kruzikova@mpsv.cz
Mgr. Michaela Müllerová	Krajská koordinátorka Pardubický kraj	Masarykovo nám. 1484, 530 02 Pardubice	778 716 719	michaela.mullerova1@mpsv.cz
Mgr. Pavla Řečtáčková	Krajská koordinátorka Liberecký kraj	Felberova 604, 460 01, Liberec - Kristiánov	777 137 839	pavla.rechtackova@mpsv.cz
Ing. Lenka Tomanová	Krajská koordinátorka Ústecký kraj	Bělehradská 1338/15, 400 01 Ústí n. Labem	734 616 901	lenka.tomanova@mpsv.cz
Ing. Václav Zatloukal	Krajský koordinátor Olomoucký kraj	AB centrum, tř. Kosmonautů 989/8, 779 00 Olomouc	778 716 720	vaclav.zatloukal@mpsv.cz
Dana Žižkovská	Krajská koordinátorka Jihomoravský kraj	Terezy Novákové 1947/62a, 621 00 Brno	770 116 565	dana.zizkovska@mpsv.cz

Projekt Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň přichází
s mezigenerační celostátní iniciativou „Děti malují seniorům“, která je směřována
k Mezinárodnímu dni seniorů 1. října.

Zájemci, DS, MŠ, ZŠ atd. (organizace pro děti), kontaktujte krajského koordinátora
daného kraje (viz tabulka kontaktů). Získáte nejen informace jak se zapojit,
ale především „partnerskou stranu“ organizací pro seniory, do které obrázky doputují.

ZAPOJTE SE DO CELOREPUBLIKOVÉ INICIATIVY PROJEKTU
IMPLEMENTACE POLITIKY STÁRNUTÍ NA KRAJSKOU ÚROVEŇ,
ČÍSLO CZ.03.2.63/0.0./0.0./15_017/0006207,
JEHOŽ AKTIVITY JSOU REALIZOVÁNY POD HLAVIČKOU
MINISTERSTVA PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

DĚTI MALUJÍ SENIORŮM K SVÁTKU

... A VYKOUZLETE ÚSMĚV NA TVÁŘI DŘÍVE
NAROZENÝM, KTEŘÍ ŽIJÍ VE VAŠEM OKOLÍ.
KORONAVIROVÁ PANDEMIE ODHALILA,
JAK POTŘEBNÁ JE VZÁJEMNÁ
OHLEDUPNOST MEZI NÁMI, ALE ZÁROVEŇ
JAK DŮLEŽITÁ JE NAŠE SOUDRŽNOST!
POJĎME VŠEM BABIČKÁM A DĚDEČKŮM
SPOLEČNĚ UDĚLAT RADOST A UKÁZAT,
ŽE NA NĚ MYSLÍME STÁLE.
VHODNOU PŘÍLEŽITOSTÍ, JAK JIM TO
PŘIPOMENOUT A TAKÉ JIM PODĚKOVAT,
JE MEZINÁRODNÍ DEN SENIORŮ.

JAK NA TO?

1. VYTVOŘTE PŘÁNÍČKA PRO BABIČKY A DĚDEČKY
K MEZINÁRODNÍMU DNI SENIORŮ PŘÍPADAJÍCÍMU NA 1. ŘÍJNA.
2. KONTAKTUJTE KRAJSKÉHO KOORDINÁTORA PROJEKTU „IMPLEMENTACE POLITIKY STÁRNUTÍ
NA KRAJSKOU ÚROVEŇ“, KTERÝ RÁD POMŮŽE S JEJICH PŘEDÁNÍM.
3. PŘÁNÍČKA PAK PROSTŘEDNICTVÍM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB KOORDINÁTOR PŘEDÁ
NEJEN DO POBYTOVÝCH ZAŘÍZENÍ, ALE I DO DOMÁCNOSTÍ OSAMĚLÝM SENIORŮM.

<https://www.facebook.com/seniorivkrajích>

Slovo závěrem

Častá nemoc dnešní doby mimo jiného nese název „komunikace“. Každý z nás si pod tímto pojmem představí něco jiného. Je mnoho definic pojmu „komunikace“, může to být silnice ale i verbální či neverbální dialog, který lze chápat jako formu sociální komunikace. Komunikace mezi lidmi je záměrným jednáním, ve kterém jde o výměnu sdělení, k čemuž se využívá nějaký prostředek, a tím jsou symboly, kulturně sdílené konvencionální znaky. Dorozumívání probíhá mezi „zdrojem“ a „adresátem“.

Komunikace se stárnoucím člověkem je velmi náročná, zejména ve chvíli, když se nepozorovaně začne vkrádat demence. Typickým příkladem mezigeneračního komunikačního problému je, že senior „má co říci-rád by se podělil se svými životními zkušenostmi“, ale nemá to „komu“ říci. Ve chvíli akutního

zhoršení se zdravotního stavu, již často už „ani není schopen“ něco říci.

Chceme-li předcházet zejména dehonestaci postavení „seniora ve společnosti“, včas předcházet „nepochopitelným“ situacím v chování jedince je dobré poznat jeho soubor prožitků, sociálního a ekonomického postavení ve společnosti (poznat anamnézu života), abychom tak dokázali v době seniorského věku, neustále vyzdvihovat jeho kladné stránky, poukazovat na jeho přínos pro společnost.

Současná praxe jasně ukazuje, že pokud nebudeme prohlubovat zkoumání člověka (seniora), projevovat mu tak úctu, takt a zejména cit, bude celá společnost postupně přijímat názor „že senior je jenom břemeno lidského společenství“

Za realizační tým projektu krajských koordinátorů:

Bc. Michaela Vodrážková, odborná gestorka projektu
e-mail: michaela.vodrazkova@mpsv.cz • telefon: +420/778 45 57 56

Vychází dle potřeby

Vydává projekt Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň
Ministerstvo práce a sociálních věcí • Na Poříčnickém právu 1/376 • 128 01 Praha 2